

II. Spørgsmaalet om Koncessionsfornyelse eller Overtagelse af det offentlige.

Samtlige Koncessioner indeholder en saalydende Bestemmelse:

„Med Hensyn til Statens Ret til Erhvervelse af de Koncessionshaveren tilhørende Anlæg er denne underkastet Bestemmelserne i Loven af 11. Maj 1897.“

Den Bestemmelse i Loven, hvortil der herved sigtes, er dens § 2, 3die Stykke, som lyder saaledes:

„Ved Koncessionens Udløb er Staten berettiget til at fordrø sig hele Anlægget overdraget for en Sum, der fastsættes af en i denne Anledning udnævnt Vurderingskommission. Til Grundlag for Vurderingen bliver at lægge det Beløb, som Anlægget skønnes i *Udløsningsøjeblikket* at ville koste fra nyt af, med et passende Fradrag for stedfundet Slid. Hvis Staten ved Koncessionens Udløb ikke ønsker at overtage Anlægget, kan Koncessionen fornyes.“

Afgørelsen af, hvorvidt og hvorledes denne Bestemmelse nu ved Koncessionernes Udløb skal bringes til Anvendelse, kan ikke træffes under eet ud fra et almindeligt principielt Synspunkt; dertil er de Forhold, der nødvendigvis maa komme i Betragtning, forinden Afgørelsen træffes, for mangeartede og sammensatte, ikke mindst paa det nærværende Tidspunkt ved en Verdenskrigs paabegyndte, men langt fra tilendebragte Afslutning. Det er end ikke givet, at en nærmere Undersøgelse fører til samme eller blot tilnærmelsesvis ensartede Resultater for alle de udløbende Koncessioners Vedkommende. Idet man derfor i nøje Overensstemmelse med, hvad der derom er udtalt i den til Grund for Kommissionens Virksomhed liggende, ovenfor gengivne, Skrivelse fra Ministeriet for offentlige Arbejder af 17. Januar 1917, har anset det for nødvendigt at foretage en indgaaende Undersøgelse og Overvejelse af samtlige de i Betragtning kommende Forhold ikke blot i Almindelighed, men for hvert enkelt Selskab eller Koncessionshaver i Særdeleshed, og i det følgende skal gøre Rede for disse Undersøgelser og deres Resultater, er der dog et enkelt Grundsynspunkt af principiel Natur, som man mener straks at burde slaa fast, nemlig dette, at *hvilken Løsning man end for Tiden i hvert enkelt Tilfælde maatte naa til som den efter Forholdene heldigste og hensigtsmæssigste, maa en saadan Løsning for at være acceptabel i sig indeholde Statsovertagelsen som det Endemaal, hvorimod der sigtes, og som kan naas før eller senere, naar Statsmagten finder det belejligt og rigtigt.*

Dette trænger neppe til nogen indgaaende Begrundelse. Paa en Tid, hvor det mere og mere erkendes, at de Trafikmidler, der er til fælles Brug for den store Offentlighed, efter deres Natur er Samfundsindretninger, der ogsaa bør ejes og styres af Samfundets Styrelse, som derigennem faar Mulighed for baade at indrette dem saaledes, som det tjener Samfundet bedst, og at indvinde det Udbytte, som de maatte give, for Samfundet selv, kan der ikke være nogen Tvivl om, at Telefonerne, der er blevet et af de allervigtigste af disse Trafikmidler, en Livsnerve for al Samfundsvirksomhed, ogsaa bør være i Samfundets Eje og Besiddelse. Og at det da bør være Staten, der — ligesom den allerede ejer Post- og Telegrafvæsenet og ligeledes ejer eller dog har forbeholdt sig at overtage Jernbanerne — ogsaa bør eje Telefonerne, er ikke blot en Følge af, at Staten allerede ejer en væsentlig Del af dem, men ligger ogsaa deri, at et Lands hele Telefonnet baade efter sin tekniske Beskaffenhed og efter sit Øjemed er en Enhed. I alle de store europæiske Lande er dette saaledes ikke blot erkendt, men ogsaa gennemført, idet senest England i 1912 har overtaget